

LA MEITAT O LA POBLACIÓ SENCERA?

MARTA MACIAS I QUESADA

Barcelona, Catalunya

El progrés humà va íntimament lligat al paper de la dona a cadascuna de les societats del món. Així, el coneixement, reconeixement i promoció dels drets humans és parcial –i segons com, fictici– si no se centra en combatre i vèncer la principal resistència global per aquest progrés humà: el marc mental i el sistema de relacions socials, polítiques i econòmiques que ha imposat el patriarcat.

Efectivament, apuntem al patriarcat com a causa global –amb diferents formes, noms i matisos arreu del planeta– de les desigualtats que tenallen el conjunt de la població mundial i, de forma específica i concreta, les dones.

Analitzat en positiu, observem que el nivell de respecte i promoció dels drets humans de les dones esdevé un índex de qualitat democràtica essencial per observar el grau de progrés d'una societat en concret. Ras i curt: el progrés té nom de dona arreu. El té als països del Sud, clar, però el té i cal reivindicar-ho sense angúnia al nostre propi entorn, al món del Nord, al món aparentment desenvolupat.

Paradoxalment, des del Nord hem desenvolupat eines, estratègies i mitjans per evitar la conculcació dels drets de les dones al Sud, però mantenim una certa incapacitat de realitzar una diagnosi sobre les desigualtats de gènere i les inèrcies masclistes en els nostres propis entorns. És per això que afirmem que el progrés humà només té una dimensió, la global, i que manté intacte el repte d'incorporar-hi la meitat dels actors mundials: les dones.

El desenvolupament és un dret humà que han de gaudir per igual homes i dones en tots els àmbits i etapes de la vida, avançar en el desenvolupament igualitari equival a dir que hem ampliat la mirada a l'integrar els enfocaments de gènere, interculturalitat i drets humans. La incorporació d'aquests enfocaments ens permet situar les desigualtats com les principals causes de la pobresa, i és a partir de l'anàlisi i de l'eradicació de les causes que provoquen les desigualtats que comença la transformació social i el desenvolupament sostenible.

Les desigualtats i les discriminacions són diverses, múltiples i intersectorials, però el poder no és divers, el poder està concentrat en el gènere masculí i és hegemònic. Qualsevol indicador de desenvolupament humà amb la informació desagregada per gènere constata que el món segueix sent injust amb les dones, per tant si el que defensem és un desenvolupament just i equitatiu

entre homes i dones no és suficient l'enfocament d'interculturalitat i de drets humans, cal implementar polítiques que assoleixin la igualtat substantiva. És a dir polítiques que corregeixin els desavantatges socioeconòmics de les dones; la lluita contra els estereotips, l'estigma i la violència; i l'enfortiment del poder d'acció, la veu i la participació de les dones.

Les desigualtats de gènere són considerades com una de les principals causes de la pobresa però l'ajuda oficial al desenvolupament convertida en política pública de cooperació al desenvolupament tampoc s'escapa del model patriarcal de societat. Situar els drets humans de les dones com l'eix vertebrador de la cooperació incomoda els lideratges masculins perquè aquí i avui els drets humans segueixen tenint una mirada androcèntrica i hegemònica.

La cooperació feminista té detractors en la mateixa mesura que és transformadora perquè els canvis que provoca alteren l'actual hegemonia del poder masculí. Perpetuar les desigualtats en les relacions de poder manté l'hegemonia de l'home, i això el fa fort i segur. És denunciable com encara avui la majoria de polítiques públiques de cooperació al desenvolupament i acció humanitària no incorporen la transversalització de gènere. De fet, són polítiques que mantenen i perpetuen la violació sistemàtica dels drets humans de les dones.

La transversalització de gènere requereix empatia i voluntat. La seva aplicació no és fàcil perquè cal ser generós i alhora tenaç. No cedir a la por i mantenir la diferència com un atribut i una sort. Els drets econòmics, socials i culturals són bàsics per aconseguir la igualtat de gènere i són fonamentals per al desenvolupament. La igualtat entre dones i homes és una igualtat en el reconeixement, gaudi i exercici dels drets humans de tots dos. Per a això s'ha d'aconseguir la igualtat d'oportunitats, la igualtat en l'accés a les oportunitats i la igualtat de resultats.

No importa si les diferències entre dones i homes són construïdes o innates perquè la igualtat com a valor implica que en el que som iguals és en la nostra humanitat i no en les dades biològiques, materials o de qualsevol altra índole i per tant, l'obligació estatal és prendre totes i cadascuna de les mesures que siguin necessàries perquè cap llei, cap política, cap pla ni cap acció resulti en discriminació contra una dona. □